

Ykkösakseli ry

Vuosikertomus 2025

Sisällysluettelo

Yleistä	2
Jäsenet	2
Hallituksen kokoonpano ja toiminta	2
Toiminta	3
Jäsenille suunnattu toiminta	3
Leader-toiminta	3
Hanketoiminta	4
Ykkösmassi – Nuoriso-Leader-toiminta	5
Henkilöstö	5
Taloustilanne	5
Liite 1 Vuosiraportti Leader-toiminnasta MMM:lle	7
Liite 2 Taulukkoliite Ykkösakselin vuosikertomukseen	8

Yleistä

Ykkösakseli on perustettu vuonna 2007. Ykkösakseli on paikallinen kehittämissyhdystys ja Leader-ryhmä, jonka toiminta-alue on Karkkila, Lohja, Salo ja Vihti. Se on laatinut toimintansa ohjaamiseen paikallisen kehittämissstrategia vuosille 2023-2027 yhdessä alueensa asukkaiden, yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Jäsenet

Yhdistyksen jäseneksi voi liittyä jokainen yksityinen henkilö, oikeuskelpoinen yhteisö ja säätiö, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen ja säännöt. Yhdistyksen hallitus hyväksyy uudet jäsenet hakemuksesta. Joulukuun lopussa 2025 (2024) yhdistyksen jäsenrekisterissä oli 221 (209) jäsentä, joista maksaneita 69 (100). Jäsenmaksun maksaa vain noin 31 (47) prosenttia jäsenistä. Liitteen taulukko 3.

Hallituksen kokoonpano ja toiminta

Ykkösakselin toimeenpanevana elimenä toimii ja yhdistyksen toimintaa johtaa hallitus. Hallituksen kokoonpano noudattaa kolmikantaperiaatetta: 1/3-osa on maaseudun asukkaita, 1/3-osa yhdistysten ja pienten yritysten edustajia ja 1/3-osa on paikallisen julkisen sektorin edustajia. Valinnassa huomioidaan lisäksi alueellinen tasapuolisuus. Hallitukseen kuuluu 12 varsinaista jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Sekä varsinaiset että varajäsenet voivat osallistua kaikkiin kokouksiin ja koulutuksiin. Ykkösakselin puheenjohtaja vuonna 2025 oli Kai Nousiainen Lohjalta. Varapuheenjohtajaksi valittiin Marjaana Mänkäri Salosta. Hallituksen varsinaisista jäsenistä uusia oli kolme. Kaksi varajäsenen paikkaa jäi täyttämättä. Hallituksen jäsenistä yksi oli nuori, alle 29-vuotias. Hallituksen kokoonpano liitteessä taulukko 4.

Hallitus kokoontui vuonna 2025 kolmetoista kertaa. Kokouksista kymmenen oli läsnäkokouksia, kaksi etäkokous ja yksi sähköpostikokous. Äänioikeutettuja jäseniä oli kokouksissa paikalla 7-12, keskimäärin 9,8 jäsentä. Äänioikeutettujen jäsenten osallistumisprosentti oli 82.

Hallitukselle on järjestetty kaksi omaa koulutusta. Hallituksen jäseniä osallistui mm. Maaseutuverkoston Leader-hallituseroille ja puheenjohtajatapaamisiin, Uudenmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yhteistyöriisteilyyn ja kumppanuuskeskusteluun. Hallituksen jäseniä on osallistunut omien hankkeiden tilaisuuksiin ja webinaareihin sekä erilaisiin paikallisiin tapahtumiin ja tilaisuuksiin.

Ykkösakselin strategiassa on määritelty hallituksen alaisuudessa toimivista työryhmistä ja jaostoista seuraavasti: Hallituksen apuna toimivat kaupunkijaosto ja nuorisijaosto. Myös muita jaostoja voidaan perustaa. Jaostot tuovat toimintaan omaa asiantuntemusta ja osaamista ja lisäävät toiminnan näkyvyyttä. Hallitus asettaa tarvittavat työryhmät vuosittain.

Kaupunkijaostoa ei ole nimetty. Ykkösakselin nuorisijaosto aloitti toimintansa vuonna 2023. Jaostossa on 10 jäsentä. Vuonna 2025 nuorisijaoston toiminnassa oli mukana yhteensä 15 nuorta kahdella eri kaudella (liitteen taulukko 5). Jaosto kokoontui vuonna 2025 neljä kertaa ja mm. valitsi rahoitettavat Ykkösmassi-hankkeet. Vuoden aikana jaoston jäsenille järjestettiin yhdessä muiden lähialueen Leader -nuorisotyöryhmien kanssa opintomatka Porvooseen tapaamaan muita Leader-nuoria. Tämän lisäksi jaosto pääsi tutustumaan mm. Lohjan Tytyrin elämyskaivokseen.

Nuorisajaosto on osallistunut Ykkösakselin Roots and Routes -nuorisohankkeen toteutuksen suunnitteluun.

Toiminta

Yhdistyksen pääasiallinen tehtävä on vastata alueen Leader-toiminnasta. Yhdistyksen strategian toteuttaminen ja aktiivisen kehittäjän roolin ottaminen edellyttää omien hankkeiden toteuttamista ja rahoituksen hakemista näihin hankkeisiin Maaseuturahaston lisäksi myös muista rahastoista.

Yhdistyksellä oli vuonna 2025 kolme omaa hanketta: kylähanke Lumoavat kylät sekä kansanväliset Roots and Routes – ja Joulukylät – Christmas Villages -hankkeet.

Jäsenille suunnattu toiminta

Yhdistyksen kevätkokous pidetään vuosittain toukokuun loppuun mennessä ja syyskokous syys-joulukuussa. Kevätkokous pidettiin 22.5.2025 Lohjalla Lieviön seurantalolla. Syyskokous järjestettiin 26.11.2025 Salon Halikossa Franssintalolla. Yleisten kokousten yhteydessä järjestetään hankeinfoja, joissa hankkeet esittelevät toimintaansa. Yhdistyksen uutiskirje lähetetään jäsenille, lisäksi erillinen jäsenkirje kaksi kertaa vuodessa.

Leader-toiminta

Leader-toiminnan tavoitteena on auttaa paikallisia toimijoita oman alueensa kehittämisessä. Leader-ryhmä aktivoi aluetta, rakentaa yhteistyötä, neuvoa ja rahoittaa kehittämistyötä.

Ykkösakselin myöntövaltuus eli hankkeille ohjattava rahoitus koko ohjelmakaudelle 2023-2027 on 3,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 rahoituskehys oli 980 800 euroa ja vuosien 2023-2025 kehys yhteensä 2 752 300 euroa.

Leader-hankkeiden haku on jatkuvaa ja kaikki hakemukset jätetään Hyrrä-järjestelmässä. Hankkeiden valinta tapahtuu valintajaksottain. Ykkösakselilla oli seitsemän valintajaksoa vuonna 2025.

Vuoden aikana tuli vireille 120 (koko ohjelmakaudella 239) hakemusta. Hakijat peruivat 25 (49) hakemusta. Elinvoimakeskukseen (EVK) päätöksellä oli vuoden 2025 loppuun mennessä hyväksytty 115 hanketta, joille rahoitusta myönnettiin yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Vireille tulleista hakemuksista 61 on hylätty. Rahoitetut hankkeet ovat pieniä. Keskimäärin hyväksytylle hankkeelle myönnetään tukea noin 14 000 euroa.

Ykkösakselin strategian tavoitteeksi on asetettu mm. 320 rahoitettua hanketta, kuusi Älykäs kylä -strategiaa, 25 toteutettua ympäristö- ja ilmastotoimenpidettä, 100 tuettua yritystä, joista uusia yrityksiä 24, 80 uutta palvelua, 30 uutta työpaikkaa, 30 laadittua suunnitelmaa ja 40 000 talkootuntia. Hallituksen rahoitettavaksi valitsemien hankkeiden suunnitellut tulokset vuoden 2025 lopulla: 122 rahoitettua hanketta, 50 ympäristö- ja ilmastotoimenpidettä, 60 tuettua yritystä, joista uusia 16, 75 uutta palvelua, 41 uutta työpaikkaa, 20 laadittua suunnitelmaa ja 7 000 talkootuntia. Toteumatilanne painopisteittäin liitteen taulukko 1.

Myöntövaltuuden jakautumiselle strategian eri painopisteille asetettiin strategiassa tavoitetasot:

painopisteet A, Lähipalveluilla lisää pito- ja vetovoimaa, 30 %,

painopiste B, Monipuolisilla asumis- ja työntekomahdollisuuksilla sujuvaan arkeen, 25 %, painopiste C, Elinvoimaiset yritykset ja yrittäjyys lisäävät elinvoimaa, 20 % ja

painopiste D, Muutoskyvykyys, vastuullisuus ja varautuminen turvaavat tulevaisuutta, 25 %.

Kun tarkastellaan kehyksen jakautumista hallituksen puoltajien mukaan, painopiste A:n osuus on 39 %, painopiste B 8 %, painopiste C 20 % ja painopiste D 33 %. Painopisteelle B, Monipuolisilla asumis- ja työntekomahdollisuuksilla sujuvaan arkeen, on alitoteutunut. Toteumaa seurataan ja neuvonnassa huomioidaan tilanne. On myös päätetty hakea oma, painopisteen B toteutumista edistävä, hanke.

Yksityisen rahoituksen kertymä oli vuoden lopussa 33 %, kun tavoite on 35 %. Tässä on huomioitu hallituksen puoltajien kehyksen mukainen osuus koko ohjelmakauden toimintarahasta.

Hanketoiminta

Lumoavat kylät

Lumoavat kylät -hanke oli Ykkösakselin oma kylähanke, jossa osatoteuttajina olivat Uudenmaan Kylät ry ja Varsinais-Suomen kylät ry. Hanke käynnistyi vuoden 2022 alussa ja päättyi toukokuussa 2025. Hankkeessa etsittiin kylien kehittämismahdollisuudet, parannettiin yhteistyötä ja vuoropuhelua kylien ja muiden toimijoiden välillä sekä lisättiin maaseutualueiden tunnettuutta ja maallemuuttoa. Hankkeessa kehitetty Lumoava kyläbrändäystyökalu on kiinnostanut valtakunnallisestikin. Kevään 2025 aikana järjestettiin vielä muutamia kylien brändäysiltoja ja kuvattiin viimeisiä kylävideoita.

VarMa Varaudumme älykkäästi maaseudulla – Smart beredskap på landsbygden

Varma -hanketta hallinnoi Leader Ravakka. Hanketta toteuttavat Varsinais-Suomen viisi Leader-ryhmää. Toteutusalue ulottuu Varsinais-Suomen lisäksi Leader Ravakan alueella Satakunnan ja Leader Ykkösakselin alueella Uudenmaan puolelle. Hanke rahoitetaan maaseuturahastosta Lounais-Suomen ja Uudenmaan elinvoimakeskusten kiintiöistä.

VarMa-hankkeen tavoitteena on parantaa kylien tietoisuutta ja valmiuksia erilaisissa häiriö-, kriisi-, onnettomuus- ja poikkeustilanteissa sekä lisätä kylien ja kuntien tiedonkulkua ja yhteistyötä maaseudun varautumisen vahvistamiseksi. Hankkeen tuloksena syntyy kuntakohtaisia kylien varautumissuunnitelmia, joissa hyödynnetään Suomen kylien KyläVara-materiaalin valmista lomakepohjaa. Hankkeessa järjestetään varautumisteemaisia tilaisuuksia yhdessä kuntien ja kylien kanssa ja pyritään tekemään tiivistä yhteistyötä muiden varautumishankkeiden välillä.

Roots and Routes

Nuorten aktivoimista mukaan alueensa kehittämiseen on tuettu kansainvälisessä Roots and Routes -hankkeessa, joka käynnistyi syksyllä 2025. Hankkeessa on kumppaneita Kroatiasta ja Ruotsista sekä Leader Satasilta ja Leader Ravakka Suomesta. Hankkeen tavoitteena on lisätä nuorten tietoisuutta maaseudun mahdollisuuksista tarjoamalla oppimiskokemuksia ja verkostoitumismahdollisuuksia sekä kansainvälisesti että paikallisesti. Hankkeessa kehitetään Ykkösakselin NuorisoLeader -toimintaa.

Joulukylät – Christmas Villages

Joulukylät – Christmas Villages -hanke on osa kansainvälistä, Leader Ravakan hallinnoimaa kumppanuushanketta Kansainvälinen joulu – Together We Create the Christmas Spirit. Hankkeessa edistetään sosiaalista, ekologista ja kulttuurista kestävyttä maaseutukylien joulunajan tapahtumissa, vahvistetaan paikallisten asukkaiden, yhdistysten ja pienyrittäjien osallisuutta tapahtumissa sekä lisätään yhteistyötä ja yhteiskehittämistä paikallisten, alueellisten ja

kansainvälisten kumppaneiden kanssa tapahtumien järjestämisessä. Hanke käynnistyi elokuussa 2025, ja kansainvälinen opintovierailu Ykkösakselin ja Ravakan alueelle järjestettiin marras-joulukuussa 2025.

Ykkösmassi – Nuoriso-Leader-toiminta

Ykkösakselin NuorisoLeader -toiminta on matalan kynnyksen toimintaa, jonka kautta nuoret pääsevät tutustumaan hankemaailmaan ja osallistumaan oman alueensa kehittämiseen. Ykkösakselin NuorisoLeader -toiminta sai alkunsa vuoden 2017 alussa Ykkösmassi -rahoituksen käynnistämällä. Ykkösakselin nuorisojooston toiminta käynnistyi vuonna 2023.

Yhdeksän vuoden aikana on tuettu 97 nuorten oman idean toteutumista. Avustusta on maksettu yhteensä 45 714 euroa. Viime vuonna Ykkösmassia maksettiin 7 165 euroa 13 hankkeelle. Hankkeissa hankittiin välineitä harrastuksiin ja liikuntaan ja järjestettiin nuorille retki Viroon. Ykkösmassin avulla tuettiin myös nuorten yrityksiä.

Henkilöstö

Yhdistyksen työntekijät toimivat hallituksen alaisuudessa. Työntekijöiden tehtävänä on toteuttaa yhdistyksen toimintasuunnitelmaa hallituksen antamien ohjeiden mukaan. Työntekijöiden lähiesimiehenä toimii toiminnanjohtaja. Puheenjohtaja on toiminnanjohtajan esimies.

Kulunut vuosi toi henkilöstön osalta paljon muutoksia. Tammikuussa aloittivat vakituudessa työsuhteessa hankeasiantuntija ja hankekoordinaattori. Loppusyksystä rekrytoitiin määräaikaiseen työsuhteeseen hankekoordinaattori. Hänen työsuhteensa alkoi marraskuussa 2025. Ykkösakselilla oli Leader-toiminnassa vuonna 2025 kaksi kokoaikaista vakituista työntekijää: toiminnanjohtaja ja hankeasiantuntija. Yksi vakituudessa työsuhteessa oleva hankeasiantuntija työskentelee osa-aikaisesti. Määräaikaisia hanketyöntekijöitä oli kaksi. Toinen hankekoordinaattori aloitti tammikuussa ja toinen marraskuussa. Näistä työsuhteista kertyy yhteensä 3,92 henkilötyövuotta, joista Leader-toimintaan 2,33 henkilötyövuotta. Leader-toimintaraha riittää keskimäärin 2,2 henkilötyövuoden palkkaamiseen. Vakituinen henkilökunta osallistui varsinaisen Leader-työn lisäksi yhdistyksen omien hankkeiden toteutukseen. Liitteen taulukko 6.

Ykkösakselin toimisto sijaitsee Salon Suomenselällä Kitulan taajamassa. Yhdistyksen työterveyshuollosta vastaa Lääkäriasema Pihlajalinna Salosta. Työterveyshuollon työpaikkaselvitys on päivitetty joulukuussa 2022. Toiminnanjohtajalla on voimassa oleva ensiapukoulutus AVI:n työsuojelutarkastuksen suositusten mukaisesti.

Taloustilanne

Yhdistyksen toiminnan pääasiallinen rahoitus muodostuu Leader-toimintaan ja hankkeisiin saatavasta EU-, valtio- ja kuntarahoituksesta. Yhdistys kerää myös jäsenmaksuja. Yhdistys ei saa toimintaansa yleisavustuksia eikä muutenkaan ”perusrahoitusta” ole käytössä. Yhdistyksen varsinainen toiminta on vähäistä ja sitä kautta kertyvä varainhankinta on pientä; jäsenmaksut ja

mahdolliset korkotuotot. Yhdistyksen taloutta on hoidettu yhdistyksen hallituksen ja Leader-ohjelman toteuttamisesta annettujen viranomaisohjeiden mukaisesti. Ykkösakselin tavoitteena on toimia alueensa kokonaisvaltaisena kehittäjänä; ei pelkkänä hankerahoittajana. Kehittämistoiminta tapahtuu käytännössä omien ja rahoitettujen hankkeiden avulla. Yhdistyksen maksuvalmius on tällä hetkellä kunnossa.